

Světové dědictví UNESCO

BAMBERG

Lumír Pecold, Vladimír Tkáč

Internet Geographic Magazine
www.ingema.net

© Ppress – veškeré texty, fotografie, obrázky, mapy a pod. jsou chráněny autorskými právy jednotlivých autorů a vydavatelství Ppress. Je výslovně zakázáno jejich jakékoli šíření, publikování či dokonce prodej za úplatu.

Německo

BAMBERG

BAYERN
BAVORSKO

13

D

Starobylé město Bamberg bylo zapsáno do seznamu UNESCO v roce 1993.

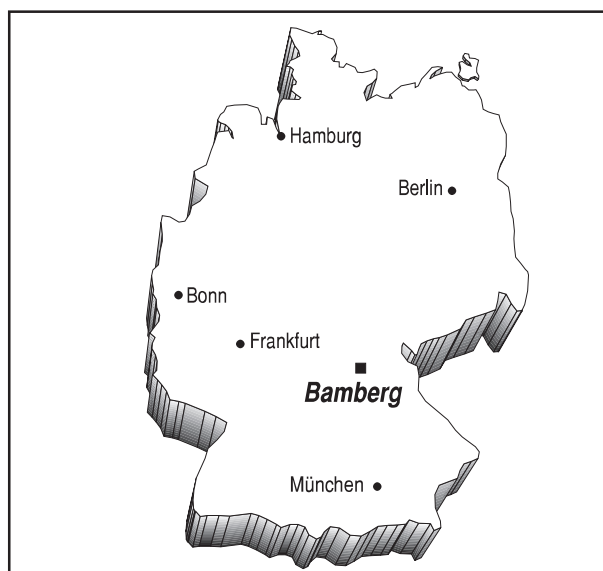
Bamberg je město s obdivuhodně dochovaným středověkým koloritem.

Od 11. století až do současnosti bylo svým architektonickým řešením výrazným vzorem pro stavbu měst ve střední Evropě.

Bamberg leží západně od České republiky, v bavorských Horních Francích, v údolí řeky Regnitz, na ostrově vytvořeném jejími dvěma rameny.

Původní hraběcí sídlo rodu Babenberků bylo již za císaře Jindřicha II. (Heinrich II.), na přelomu tisíciletí, biskupským městem a nástupištěm misionářů směrem na východ. Město značně utrpělo za třicetileté a sedmileté války, za posledních válek však nebylo poškozeno.

Vnitřní staré město má převážně barokní charakter, ale zachovaly se v něm i významné pozdně románské a gotické plastiky. Nejstarší částí je náměstí Domplatz, rozložené na pahorku zvaném Domberg. Stojí zde jedna z nejkrásnějších středověkých církevních staveb Německa, románsko-gotický císařský dóm. Protější stranu Dómského náměstí zaujímají honosné biskupské paláce – barokní Nová rezidence (Neue Residenz) s obrazárnou

a jižně sousedící Starý dvůr (Alte Hofhaltung), postavený na pozůstatcích románské královské falce z 11. století. V něm je dnes umístěno muzeum.

Od pahorku Domberg s vévodícím dómem vede východně ulice Karolinenstraße k pozoruhodnému Hornímu mostu. Proti němu stojí malý vodní zámek Geyerswörth (1585–1587), který také byl biskupskou rezidencí. Uprostřed mostu stojí rokoková, původně gotická Stará radnice.

D13/1

Její průčelí i boční křídla tyčící se nad řekou jsou bohatě zdobená. Průjezdem radnice se vchází do vnitřní části města s řadou barokních paláců.

Následuje Zelené náměstí (Grüner Markt) obklopené barokními domy. Na náměstí stojí Neptunova studna ze 17. století. Výraznou dominantu zde tvoří kostel sv. Martina – vynikající barokní dílo bratří Dienzenhoferů. Centrem je náměstí Maxplatz, pojmenované podle krále Maxe I. Bavorského. Náměstí dominuje barokní fasáda Nové radnice, vytvořená Balthasarem Neumannem.

U levého říčního ramene se dochovala skupina malebných rybářských domků, nazývaná také Malé Benátky.

Stará radnice

Významná data.

Rok 902 - První zmínka o hradu Babenberg na pahorku Domberg.

973 - Hrad připadl jako dar císaře Oty II. bavorskému knížeti Jindřichu.

1007 - Císař Jindřich II. založil biskupství a město učinil centrem svého císařství.

1015 - Založení benediktinského kláštera biskupem Eberhardem.

1121-1139 - Výstavba kostela sv. Michala.

1430 - Nájezd husitů byl impulsem pro opevnění města hradbami a příkopem.

1605 - Stavba západního křídla Nové rezidence stavitelem Jakobem Wolffem.

1610 - Po požáru krovu byly v kostele sv. Michala vystavěny nové klenby s malbami nebeské zahrady: znázorňují více než 600 druhů rostlin.

1648 - Založení akademie.

1696-1750 - Barokní úpravy benediktinského kláštera.

1697-1703 - Stavba obou křídel Nové rezidence na Dómském náměstí.

1803 - Přeměna kláštera benediktinů na špitál.

Na pahorku Kaulberg jižně od dómu stojí nejvýznamnější gotická stavba města, farní kostel Panny Marie ze 14. století. Má věnec kaplí a barokní oltář.

Nedaleký karmelitánský klášter byl založen ve 12. století a barokně přestavěn L. Dienzenhoferem. Za pozornost tu stojí především zajímavá křížová chodba ze 14. století, která patří mezi největší v Německu.

Na opačné straně od farního kostela Panny Marie zatáčí vpravo Judenstraße (Židovská třída), směřující k nejkrásnějšímu měšťanskému domu německého baroka, zvanému Böttingerhaus.

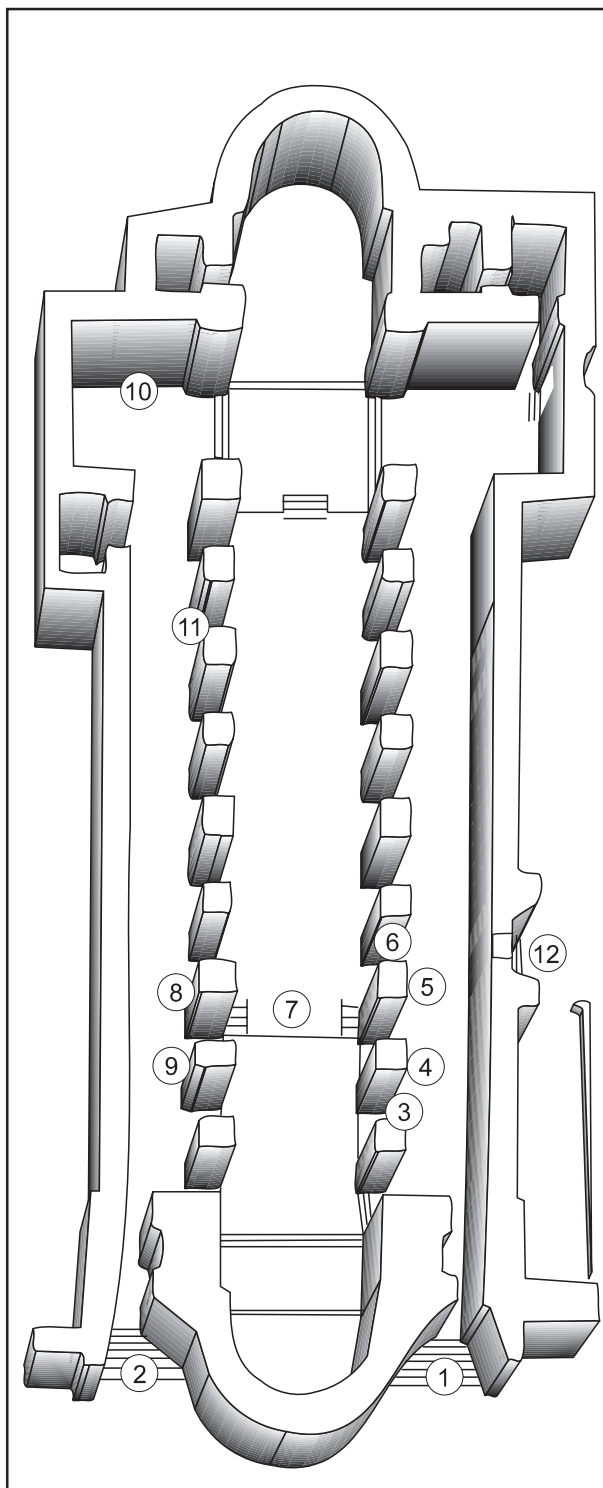
DOM CÍSAŘSKÝ DÓM

Na základech původního dómu vybudovaného na přelomu tisíciletí císařem Jindřichem II. (Heinrich II.) byla ve 13. století postavena katedrála, která byla zasvěcena sv. Petru a sv. Jiří.

Exteriér: Rozsáhlý, původně románský chrám je situovaný od západu k východu. Trojlodní bazilika má čtyři dominantní věže. Z východu jsou umístěny dva portály. Adamův portál pochází z doby okolo roku 1230 a byl kdysi zdoben šesti sochami (dnes v Diecézním muzeu). Mariánský portál, zvaný také Gnadenportal, pochází z let okolo roku 1217. Na severní boční straně je pak Knížecí portál z roku 1227 (Fürstenportal). Zdobí ho sochy apoštolů, kteří stojí na ramenech proroků a symbolizují tak spojitost mezi Starým a Novým zákonem.

Dóm – legenda k plánku

1. Mariánský portál (okolo 1217).
2. Adamův portál (okolo 1230).
3. Papež Klement II. (okolo 1235).
4. Marie a Alžběta (okolo 1235).
5. Sv. Dionysius a směřící se anděl (okolo 1230).
6. Jezdec z Bambergu (okolo 1235).
7. Císařská hrobka.
8. Ecclesia – socha představující křesťanský kostel (okolo 1235).
9. Synagoga – představuje judaismus (okolo 1235).
10. Mariánský oltář (1523).
11. Náhrobek biskupa Fridricha von Hohenlohe († 1352).
12. Knížecí portál.

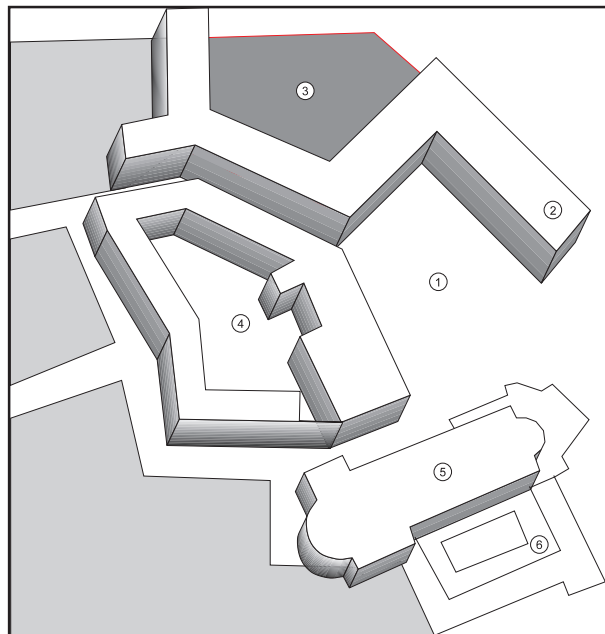

Interiér: Chrám má dva chóry. Chór sv. Jiří je na východní straně mezi portály, pod ním se nachází trojlodní krypta. Před chórem je břidlicový náhrobek císaře Jindřicha a císařovny Kunigundy, dílo Riemenschneidera.

Západní chór je zasvěcen sv. Petru.

Kostel zdobí významná díla, například cyklus apoštolů v chóru sv. Jiří, plastiky Marie a Alžběty, sv. Dionysia a smějícího se anděla. Slavný je zvláště Bamberský jezdec, socha znázorňující snad uherského krále Štěpána.

Sochy Ecclesia a Synagoga zdobily původně vnější portál. V boční lodi na západní straně stojí vyřezávaný Mariánský oltář znázorňující narození Krista.

Dóm v Bambergu

1. Dómské náměstí.
2. Nová rezidence.
3. Růžová zahrada.
4. Starý dvůr.
5. Dóm.
6. Dům kapituly.

DIÖZESANMUSEUM DIECÉZNÍ MUZEUM

Diecézní muzeum se nachází v domě kapituly, který postavil roku 1730 Balthasar Neumann. Je v něm jedinečná sbírka byzantských a románských textilií, zahrnující například plášť císaře Jindřicha II. z 11. století, papežské ornáty, byzantské tkaniny či gotické koberce.

Jsou zde umístěny také románské plastiky z Adamova portálu dómu.

**ALTE HOFHALTUNG
STARÝ DVŮR
Historisches Museum
Historické muzeum**

Renesanční biskupský palác byl postaven na místě někdejšího hradu v letech 1561–1577 a sloužil jako sídlo biskupů.

Základy historického muzea vytvořil dómský vikář Josef Hemmerlein, který mu odkázal své bohaté umělecké sbírky. Do roku 1935 se sbírky nacházely v prostorách bývalého benediktinského kláštera. Od roku 1938 jsou spolu se sbírkami historického spolku uchovávány ve Starém dvoře.

Vztahují se k dějinám Bambergu a jeho okolí. Obsahují například románskou hlavu rytíře, deskový obraz »Loučení apoštolů« z roku 1483, na němž je nejstarší známý pohled na Bamberg, nebo dřevěné plastiky od Balthasara Neumanna.

**NEUE RESIDENZ
NOVÁ REZIDENCE
Staatsgalerie
Státní galerie**

Barokní Novou rezidenci postavil v letech 1697–1703 L. Dienzenhofer pro biskupa Lothara Franze.

Mezi nádherně zdobenými sály vyniká Císařský sál (Kaisersaal) s malbami od Melchiora Steidla z roku 1707.

Státní galerie vystavuje díla mezinárodního významu, jako je například »Lucretia« od Lucase Cranacha (kolem roku 1530).

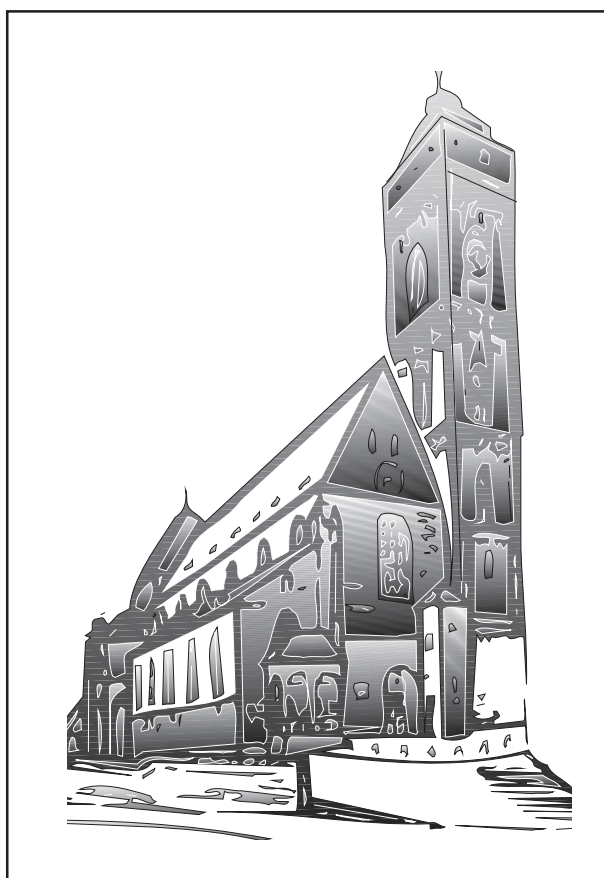
V budově sídlí také Státní knihovna, která uchovává okolo 4 500 rukopisů. Nejstarší jsou z 5. století.

V zahradě Rosengarten roste tisíc keřů růží. Je zde také pavilon z roku 1756 a rokokové figury od Ferdinanda Tietze z roku 1760.

**FRÄNKISCHES BRAUEREIMUSEUM
FRANSKÉ PIVOVARNICKÉ
MUZEUM**

Muzeum bylo otevřeno roku 1986 v klášterní pivnici bývalého benediktinského kláštera.

Farní kostel Panny Marie

Expozice je umístěna v přízemí a dvou suterénních patrech a představuje dokumenty přibližující historii pivovarnictví a sladovnictví ve Francích.

KARMELITENKLOSTER KARMELITÁNSKÝ KLÁŠTER

Ženský karmelitánský klášter sv. Theodora byl založen roku 1157. V jeho křížové

chodbě z roku 1392 byly odkryty zbytky původní stavby. Křížová chodba vyniká bohatě zdobenými hlavicemi sloupů.

Na konci 17. století byl klášter barokně přestaven a původní apsidu kostela nahradila nová barokní fasáda.

Roku 1803 se z kláštera stala světská budova, ale o sto let později se do něj mniši zase vrátili.

ALTES RATHAUS STARÁ RADNICE

Stará radnice má jedinečnou polohu v samém středu města – je postavena na umělém ostrůvku mezi Horním a Dolním mostem. Pověst říká, že tomu tak bylo proto, že biskup nechtěl měšťanům postoupit ani píd ze svých pozemků.

Jádro nynější stavby pochází ze 14. století, později byla radnice několikrát stavebně upravována. Rokokové balkony s erby postavil roku 1755 Bonaventura Mutschele. Stejně staré jsou malby na fasádě od Johanna Anwandera, které představují ctnosti panovníka.

Za 2. světové války byla radnice vážně poškozena. Roku 1960 byla rekonstruována. Nyní jsou v ní vystaveny sbírky fajánse a porcelánu.

E. T. A.-HOFFMANN-HAUS HOFFMANŮV DŮM (MUZEUM)

Dům, ve kterém bydlel v letech 1808–1813 romantický básník, skladatel a malíř Ernst Hoffmann. Jsou v něm vystaveny dokumenty, rytiny a kresby. Na protější straně náměstí je divadlo nesoucí Hoffmannovo jméno.

Karmelitánský klášter

DOM CÍSAŘSKÝ DÓM

Adresa: 96033 Bamberg, Domplatz

Telefon: 0951/50 23 30

Umístění: Na pahorku Domberg, při západním okraji centra starého města.

Otevřeno: květen až říjen 9.30–18 hod, listopad až duben 9.30–17 hodin.

Zavřeno v době bohoslužeb a 29.–30. června.

Císař Jindřich II. zvaný Svatý (Heinrich II.) byl posledním císařem ze saské dynastie Liudolfovců. Jeho otcem byl vévoda Jindřich Svárlivý a matkou burgundská princezna Gisela. Dne 7. 6. 1002 ho shromáždění bavorských a saských předáků v Cáchách zvolilo králem. Za svého panování se střetl s polskými vojsky Boleslava Chrabrého, když si Poláci vybojovali nezávislost na římskoněmecké říši, která byla zpečetěna budyšínským mírem uzavřeným v roce 1018. Naproti tomu Vladivoj z rodu Přemyslovců převzal už roku 1002 z Jindřichových rukou české knížectví v léno, čímž uznal svrchova-nost mocného souseda nad českým územím.

V Itálii se Jindřichovi již tolik nedařilo. Roku 1004 si sice v Pavii nasadil italskou korunu, ale musel o ni bojovat s Arduinem, který si na ni dělal také nárok. Dokonce ani císařská korunovace konaná 14. 2. 1014 v Římě se neobešla bez problémů. Krátce po samotné korunovaci se strhla na mostě před Hadriánovým mauzoleem lítá bitva mezi Němci a obyvateli Říma.

Život císaře Jindřicha II., velkého podporovatele církve, neukončila ovšem rána mečem, ale žlučnicková kolika († 13. 7. 1024). Jeho ostatky spočinuly v Bambergu, kde zřídil biskupství. Právě tento čin mu v roce 1146 vynesl svatořečení

Organizované prohlídky v 10.30, 14 a 15 hodin, v neděli pouze ve 13 hodin.

DIÖZESANMUSEUM DIECÉZNÍ MUZEUM

Adresa: 96033 Bamberg, Domplatz 5

Telefon: 0951/50 23 29

Umístění: Vedle dómu, v budově kapituly.

Otevřeno: Úterý až neděle 10–17 hodin, prohlídky s průvodcem v 11 a 15 hodin.

ALTE HOFHALTUNG STARÝ DVŮR Historisches Museum Historické muzeum

Adresa: 96033 Bamberg, Domplatz 7

Telefon: 0951/87 11 42

Umístění: V sousedství dómu, na jeho severní straně.

Otevřeno: Květen až říjen, mimo pondělí vždy 9–17 hodin.

NEUE RESIDENZ NOVÁ REZIDENCE Staatsgalerie Státní galerie

Adresa: 96033 Bamberg, Domplatz 8

Telefon: 0951/56 351

Umístění: Severovýchodně od dómu uzavírá Dómské náměstí.

Otevřeno: Duben až září 9–12 a 13.30–17 hodin, říjen až březen 9–12 a 13.30–16 hodin.

INFO

FRÄNKISCHES BRAUEREIMUSEUM FRANSKÉ PIVOVARNICKÉ MUZEUM

Adresa: 96033 Bamberg,
Michelsberg 10 f

Telefon: 0951/53 016

Umístění: Na kopci Michelsberg.

Otevřeno: Duben až říjen, čtvrtek až
neděle 13–16 hodin, listopad až březen
na požádání na tel: 64 129.

KARMELITENKLOSTER KARMELITÁNSKÝ KLÁŠTER

Adresa: 96033 Bamberg, Karmeliten-
platz 1

Telefon: 0951/ 952 90

Umístění: Jižně od dómu, vchod do
křížové chodby je vlevo od barokní
fasády kostela.

Otevřeno: Denně 8.30–11.30 a 14.30–
17.30 hodin.

NATURKUNDE MUSEUM PŘÍRODOVĚDNÉ MUZEUM

Adresa: 96033 Bamberg, Fleischstraße 2

Telefon: 0951/ 863 12 48

Umístění: V centru města vedle náměstí
Max-Platz.

Otevřeno: Duben až září, úterý až
neděle 9–17 hodin. Říjen až březen,
úterý až neděle 10–16 hodin.

E. T. A.-HOFFMANN-HAUS HOFFMANŮV DŮM (MUZEUM)

Adresa: 96033 Bamberg, Schillerplatz 26

Telefon: 0951/28 173

Umístění: Jihovýchodně od centra
města.

Otevřeno: 6. 5. až 28. 10.
v sobotu 12–13 hodin.

ALTES RATHAUS STARÁ RADNICE

Adresa: 96033 Bamberg, Altes Rathaus

Telefon: 0951/87 11 42

Umístění: Mezi Horním a Dolním
mostem v centru města.

Otevřeno: 9.30–16.30 hodin.

Poznámky
